

Mihin ennaltaehkäisevät toimenpiteet kannattaa kohdistaa?

Tuotantolaitoksen mahdollisimman turvallinen ja häiriötön toiminta on sekä taloudellisesti että yrityskuvan kannalta toiminnanharjoittajan etujen mukaista. Jokainen pienikin onnettomuus tai tapaturma aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia. Vaikka seuraukset eivät olisikaan vakavia, voi niillä silti olla yrityskuvaa huonontava vaikutus.

Laitoksen toimintaan liittyvien vaarojen ja onnettomuusmahdollisuuksien tunnistamisen ja arvioinnin avulla voidaan mm. Parantaa turvallisuutta poistamalla tai vähentämällä tunnistettujen vaaratilanteiden mahdollisuuksia Kohdentaa tarvittavia varautumistoimenpiteitä ja tehostaa toimintavalmiuksia Täsmentää vaaratilanteiden varalta laadittavia toimintaohjeita Kohdentaa annettavaa koulutusta.

Riskejä voidaan hallita parhaiten ennaltaehkäisemällä vaaralliset tilanteet, esimerkiksi rakennetaan ja huolletaan kemikaalisäiliö niin, että siitä ei tapahdu vuotoja, asennetaan niihin ylitäytön estimet jne. Toissijaista riskienhallintaa on rajoittaa toteutuneista vaarallisista tilanteista aiheutuvia seurauksia, esimerkiksi rakennetaan kemikaalisäiliön ympärille varoallas mahdollisten vuotojen varalle tai varaudutaan keräämään vuodot esimerkiksi imeytysaineilla. Kolmannen vaiheen riskienhallintaa on sitten toteutuneiden vahinkojen ja haittojen hoitaminen, esimerkiksi neutraloidaan happopäästöt emäksellä tai pestään öljyyn tahriintuneita lintuja siihen erikseen kehitetyllä pesukoneella.

Riskienhallinta ei kuitenkaan ole ainoastaan teknisiä varotoimenpiteitä. Yhtä tärkeää ja kenties vielä tärkeämpää on ihmisen turvallinen toiminta ja koko yritysorganisaation toiminta. Viime aikoina turvallisuudesta keskusteltaessa on kiinnitetty entistä enemmän huomiota ns. Turvallisuuskulttuuriin ja turvallisuusjohtamiseen; koko organisaation tulee olla turvallisuushakuinen. Onnettomuudet ovat organisaation tarjoamien puitteiden ja ihmisen toiminnan heikkouksien tulosta. Turvallisuustekniset toimenpiteet ja laitteet ovat vain suojakuori, joka voi pettää. Siksi koko organisaation tulee olla turvallisuuden "läpätunkema", jos onnettomuudet halutaan ehkäistä.

Suuria onnettomuuksia tapahtuu onneksi enää harvoin. Sen sijaan pienet poikkeus- ja häiriötilanteet ovat verrattain yleisiä. Siksi riskienhallintatoimenpiteet pitäisi kohdistaa myös häiriöiden ja virheiden hallintaan sekä vaaroista ja läheltä piti -tilanteista oppimiseen.

Onnettomuuksien syntyyn vaikuttaa useita tekijöitä. Riskienhallinnan on ulotuttava organisaation jokaiseen tasoon. Organisaation toiminnan tasolla konkreettisia riskienhallinnan huomioimisen mahdollisuuksia löytyy esimerkiksi johtamisjärjestelmistä, turvallisuuteen panostamisesta, tavoitteiden asettamisesta ja käytännön johtamistoimista, kuten turvallisuusinvestoinneista, henkilöstön koulutuksesta, tiedonkulusta. Toimintaedellytykset turvallille toiminnalle riippuvat esimerkiksi laitteiden kunnossapidosta, henkilöstön kokemuksesta, ymmärryksestä, tiedoista ja ajankäytöstä. Yksittäiset virheet syntyvät toimien tasolla. Niihin voi johtaa esimerkiksi unohdus, väsymys jne. Suojauksella tarkoitetaan turvallisuustekniikkaa, esimerkiksi säiliöiden ylitäytönestot ja -hälytykset.

Riskianalyysit ja niissä esiin tulleet toimenpide-ehdotukset kannattaa yhdistää yrityksessä käytössä olevaan johtamisjärjestelmään, esimerkiksi ympäristö- tai turvallisuusjohtamisjärjestelmä. Näin varmistetaan toimenpiteiden toteutumista ja saadaan johtamisjärjestelmiin olennaisena osana kuuluva koko henkilöstön, kuin myös alihankkijoiden ja muiden yhteistyötahojen, sitoutuminen valjastettua poikkeus- ja häiriötilanteista aiheutuvien ympäristöriskien hallintaan. Jos yritys on asetuksen 59/1999 mukaisesti turvallisuusselvitysvelvollinen, on sen joka tapauksessa laadittava turvallisuustoimintaperiaatteet ja turvallisuusjohtamisjärjestelmä näiden periaatteiden toteuttamiseksi.